

**ЧАСТ
ПЪРВА**

ПЪРВА ГЛАВА

ОТНЕ МИ МНОГО ВРЕМЕ и платих прескъпо да науча онова, което зная за любовта, за съдбата и за избора, който правим. А прозрях всичко само за миг – докато бях прикован към стената и ме измъчваха. Докато писъците ми раздираха мозъка, осъзнах, че дори и в тази кървава окована безпомощност аз съм свободен – свободен да мразя своите мъчителни или да им простя. Зная, че не звучи особено впечатляващо. Но в треперенето и в захапката на веригите, когато нямаш нищо друго освен тях, за теб тази свобода е истинска вселена от възможности. И дали ще избереш омразата, или прощката, може да е решаващо за живота ти.

В моя случай историята е дълга и гъмжи от хора. Аз бях революционер с изгубени в хероина идеали, философ, изгубил своята почтеност в престъпния свят, и поет, изгубил душата си в затвор с усилено строг режим. Когато избягах от него – прескочих предния зид между две кули с въоръжена охрана – станах най-издирваният гражданин на страната си. Късметът тичаше и летеше заедно с мен към Индия, където влязох в бомбайската мафия. Работих като контрабандист на оръжие, фалшификатор и черноросаджия. Оковавали са ме на три континента, пребивали са ме, пронизвали са ме с нож, умирах от глад. Отидох на война. Сблъсках се с оръжията на врага. И оцелях, а другите наоколо ми загинаха. Повечето бяха по-добри хора от мен – хора, чийто живот бе похабен от грешки или погубен от лош миг на нечия чужда омраза, или чужда любов, или чуждо безразличие. Твърде много от тях аз погребях; и оплаквах тяхната история и техния живот, втели се в моя.

Но моята история не започва нито с тях, нито с мафията. Тя започва с онзи първи ден в Бомбай. Точно там съдбата ме вкара в играта. Късметът раздаде картите, които ме отведоха при Карла Сааранен. И аз разиграх

получената ръка още от първия миг, в който погледнах в нейните зелени очи. Така започва тази история, както започва всичко – с една жена, с един град и с малко късмет.

Първото, което забелязах в Бомбай в онзи ден, бе, че въздухът мирише различно. Усетих го още преди да съм видял или чул нещо от Индия, докато вървях по пъпната връв на коридора, свързващ самолета с летището. В тази първа минута в Бомбай мирисът ме развълнува и възхити – мен, избягалия от затвора и новия за широкия свят. Не го разпознах, а и не можех. Днес зная, че това е сладката потна миризма на надеждата – а надеждата е точно обратното на омразата; това е киселият застоял мирис на алчността, а тя е точно обратното на любовта. Това е мирисът на богове, демони, империи и цивилизации, които се възраждат и загиват. Това е мирисът на синята кожа на морето, независимо къде се намиращ в Града на островите, и кърваво-металният мирис на машините. Така миришат мърдането, сънят и изпращанията на шейсет милиона животни, повече от половината – човеци и плъхове. Мирише на разбити сърца и на борба за живот, на съкрушителни провали и любви, от които се ражда смелостта ни. Мирише на десет хиляди ресторанта, пет хиляди храма, светилища, църкви и джамии, на сто пазара, които продават изключително парфюми, подправки, тамян и свежо набрани цветя. Карла веднъж го нарече най-лошия хубав мирис на света – и беше права, разбира се, както беше права за всичко. Но сега, когато се завръщам в Бомбай, първото усещане за града е този вездесъщ мирис, който ме посреща и ми известява, че съм си дошъл у дома.

А после забелязах жегата. Наредих се на опашка на летището. Бях излязъл от охлаждания с климатик въздух в самолета преди няма и пет минути и изведнъж дрехите ми подгизнаха от пот и полепнаха по мен. Сърцето ми се разтуптя по заповед на новия климат. Всяко вдишване бе малка гневна победа. Разбрах, че това потене от джунглата никога не престава, защото жегата, която те кара денонощно да се потиш, е влажна жегата. В Бомбай задухът и влагата превръщат всички ни в амфибии – когато поемаме въздух, вдъхваме вода. Или свикваш с това и то започва да ти харесва, или се махаш.

После се появиха и хората. Асами, джат и пенджаби; хора от Раджастан, Бенгал и Тамил Наду от Пушкар, Кочин и Конарак; от кастите на воините, брамините и неприкасаемите; индуисти, мюсюлмани, християни, будисти, парси, джайни, анимисти; бяла и тъмна кожа, зелени очи и златистокафяви, и черни; всевъзможни лица и форми сред чудатото разнообразие на тази несравнима красавица Индия.

Всички милиони на Бомбай и един отгоре. Двамата най-добри приятели на контрабандиста са *мулето* и *камилата*. Мулетата пренасят за него контрабанда през граничния контрол, а камилите са нищо неподозиращи туристи, които му помагат да премине границата. За прикритие, когато ползват фалшиви паспорти и документи за самоличност, контрабандистите се приобщават към компаниите на своите спътници – камилите, и те ги прекарват благополучно и незабелязано през контролните проверки на летището или границата, без да се усетят.

Тогава не знаех всичко това. На изкуството на контрабандата се научих много по-късно, цели години по-късно. Когато пристигнах за първи път в Индия, работех само по инстинкт, а единствената контрабанда, която пренасях, бях самият аз и моята крехка и преследвана свобода. Ползвах фалшив новозеландски паспорт, в който оригиналната снимка беше сменена с моята. Свърших го сам и бях се справил далеч не идеално. Знаех, че на рутинна проверка ще мине, но бях и наясно, че ако възникнат подозрения и някой провери във Върховната комисия на Нова Зеландия, фалшификатът бързо ще лъсне. Докато пътувах от Окланд за Индия, обиколих целия самолет, за да откроя необходимата ми група новозеландци. Намерих малка студентска компания – това беше второто им пътешествие до субконтинента. С настоятелните си молби да споделят с мен своя опит и да ми дадат съвети за маршрутите успях да установя крехко познанство, което ни отведе заедно до паспортния контрол. Разните индийски чиновници решиха, че и аз пътувам с тази безгрижна простодушна компания, и прегледаха документите ми съвсем отгоре-отгоре.

Към шамарите и жилото на слънчевия пек извън летището се проврях сам, опиянен от възторга на бягството. Още една изкастерена стена, още една прекосена граница, още едно денонощие на бягство и укриване. Избягах от затвора преди близо две години, но животът на беглеца е непрекъснато бягство – всеки ден и всяка нощ. И макар да не бях напълно свободен, никога съвсем свободен, новото ми вдъхваше надежда и вълнение, примесени със страх: нов паспорт, нова страна и нови бръчки от тръпен ужас по младото ми лице, под сивите очи. Стоях на утъпканата улица под синята гледжосана купа на бомбайското небе, а сърцето ми бе чисто и жадно за обещания като утрините в градините на Малабар в сезона на мусоните.

– Сър! Сър! – подвикна глас зад мен.

Една ръка ме стисна над лакътя. Спрях се. Напрегнах всеки мускул за борба и прехапах страха си. *Не бягай. Без паника. Обърнах се.*

Пред мен стоеше нисичък човечец, облечен в кирлива кафява униформа, нарамил китарата ми. Не беше просто нисичък, а дребосък, джудже, с голяма глава и черти, белязани от стреснатата невинност на синдрома на Даун. Той тикна китарата в ръцете ми.

– Вашата музика, сър. Вие губи вашата музика, не?

Това наистина *беше* моята китара. Веднага се досетих, че сигурно съм я забравил до лентата за багаж. Не проумявах как дребосъкът бе разбрал, че е моя. Усмихнах се с облекчение и изненада, а човечецът се засмя с онази съвършена искреност, от която се боим и която наричаме простодушна. Той ми подаде китарата и аз забелязах, че целите му ръце са разчертани с паяжина от бръчки като краката на блатна птица. Извадих от джоба няколко банкноти и му ги подадох, но той неловко отстъпи на дебелиите си крака.

– Пари не. Ние тука да помагаме, сър. Добре дошли в Индия – каза той, затича се и навлезе в тръс сред гората от тела на пътеката.

Купих билет до града от автобусната компания „Ветеран“, в която работеха бивши войници от индийската армия. Видях как вдигнаха раницата и сака ми на покрива на автобуса и ги стовариха върху купчината багаж с прецизно и презрително настървение, и реших да задържа китарата. Настаних се на най-задната седалка. До мен седнаха двама дългокоси. Автобусът бързо се напълни със смесица от индийци и чужденци. Повечето бяха млади и пътуваха възможно най-евтино.

Малко след това шофьорът седна на мястото си, навъси се заплашително, изплю струя яркочервен сок от бетел през отворената врата и обяви, че потегля.

– *Тик хаин, чало!*¹

Моторът изрева, прещракването на скоростите се смеси с общия тътен и ние се юрнахме с обезпокоителна бързина през тълпи от носачи и пешеходци, които се тътреха отстрани, отскачаха или се отдръпваха само на някакви си милиметри от колата. Кондукторът, който се возеше на най-долното стъпало, ги псуваше с изкусна ненавист.

Поехме от летището за града по широко модерно шосе, оградено с дървета и храсти, което много приличаше на прагматично подредения пейзаж около летището в моя роден град Мелбърн. Познато изглеждащата обстановка ми навя спокойно задоволство, което бе разтърсено още при първото стеснение на шосето – сякаш този контраст и въздействие бяха умишлено изчислени. Когато многобройните платна на шосето се

¹ Добре, тръгваме! – Бел. ред.

сляха в едно и зърнах бордеите, гледката заби острият нокти на срама в сърцето ми.

Подобни на черни и кафяви дюни, цели акри бордеи се ширнаха по край пътя. Те се сливаха с хоризонта като мръсни, потънали в мараня миражи. Мизерните подслони бяха стъкмени от парцали, парчета пластмаса и картон, тръстикови рогозки и бамбукови пръчки. Схлупени, залепени един за друг, с тесни пътеки, лъкатушещи между тях. В огромната шир, която покриваха, нищо не стърчеше по-високо от човешки бой.

Струваше ми се невъзможно едно съвременно летище, пълно с преуспели, целеустремени пътници, да се намира само на някакви си километри от тези смачкани, изпепелени мечти. Първото ми впечатление беше, че е имало бедствие и бордеите са бежански лагери за прииждащите оцелели. Месеци по-късно научих, че обитателите им действително са оцелели от бедствия и че бедствията, прогонили ги в бордеите от родните им села, са бедността, гладът и кръвопролитията. По пет хиляди нови оцелели пристигаха ежеседмично в града – седмица след седмица, година след година.

Километрите летяха, стотиците обитатели на бордеите прерастваха в хиляди, в десетки хиляди, а моят дух се измъчваше. Чувствах се осквернен от собственото си здраве и от парите в джобовете ми. Ако изобщо сте способни да усетите тази вина, при първия сблъсък с окаяниците на земята чувството ви раздира. Обирал съм банки, продавал съм дрога, надзирателите в затвора са смилали костите ми от бой. Наръгвали са ме с нож; аз самият съм отвърщвал с нож. Избягах от затвор със строг режим и мощна охрана по най-трудния начин – прескочих фасадната стена. И все пак тази първа среща с дрипавата мизерия на бордеите, мъката, простряла се чак до хоризонта, избодете очите ми. Връхлетях върху наточени ножове.

Глеещите въглени на срама и вината се разгоряха в гняв, в ярост и свиха юмруците ми – толкова беше несправедливо! *Що за власт, що за система позволява съществуването на такива страдания?* – мислех си аз.

Но бордеите продължаваха да се разпростират, километър след километър. Гледката се разнообразяваше само от ужасния контраст на сградите на процъфтяващи компании и рушащите се, обрасли с мъх жилищни блокове на по-заможните. Бордеите нямаха край. Вездесъщото им присъствие сричаше почтителността ми на чужденец. А после ме обсеби почуда. Прогледнах отвъд безкрая на струпаните бордеи и започнах да забелязвам хората, които живееха в тях. Една жена спря, за да придърпа

напред черния сатенен креп на косата си. Друга къпеше децата си с вода от меден леген. Мъж водеше три кози с червени панделки на вратовете. Друг се бръснеше пред напукано огледало. Деца играха навсякъде. Мъже носеха ведра с вода. Мъже поправяха една от колибите. Накъдето и да погледнех, хората се усмихваха.

Автобусът попадна в задръстване и от бараката срещу моя прозорец се показа мъж. Беше чужденец, бледокож като новопристигналите в автобуса и увит само в памучна кърпа с цвят на хибискус, която бе намотана около кръста му. Той се протегна, прозя се и се почеса съсредоточено по голия корем. От лицето и стойката му лъхаше очебиен волски покой. Усетих се, че завиждам на това задоволство и на усмивките за поздрав, които той предизвика у преминаващата покрай него група хора.

Автобусът потегли рязко и аз го загубих от поглед. Но образът му промени напълно отношението ми към бордеите. Когато го видях там – мъж, също толкова чужд на мястото, колкото мен самия, си представих себе си в този свят. Онова, което ми изглеждаше невъобразимо чуждо, далечно, изведнъж стана възможно, понятно и най-вече – пленително.

Загледах се в хората и забелязах колко *заети* са те – с колко много трудолюбие и енергия бе изпълнен животът им. Тук-там погледът ми внезапно, случайно проникваше в колибите и ми разкриваше поразителната чистота на тази бедност – подове без нито едно петънце, блестящи метални тенджерки, наредени в правилни кули. И най-накрая онова, което трябваше да забележа още от самото начало: видях колко красиви са те. Жените, увити в тъмночервено, синьо и златно; жените, които вървяха боси през лабиринта на опърпания коптор с търпеливо и ефирно изящество; белозъбата, бадемооката хубост на мъжете, обичта и другарството на тънконогите и тънкоръките деца – по-големите си играеха с по-малките, а много от тях крепяха мъничките си братчета и сестричета на стройните си хълбоци. Половин час след като потеглихме с автобуса, аз за пръв път се усмигнах.

– Грозна картинка! – отбеляза младежът до мен, докато оглеждаше пейзажа през прозореца. Канадец, както личеше по емблемата на ръката му – кленов лист. Висок и набит, с воднисти очи и кестенява коса до раменете. Спътникът му беше негова по-ниска и по-компактна версия. И двамата носеха еднакви избелели джинси, сандали и меки басмени якета.

– Я пак?

– За пръв път ли идваш? – попита той в отговор. Кимнах. – Така си и мислех. Спокойно, оттук нататък става малко по-добре. Няма чак тол-

кова много бордеи. Но никъде в Бомбай не е хубаво. Това е най-гадният град в Индия, помни ми думата.

– Точно така – потвърди по-ниският.

– По-нататък има два-три хубави храма и няколко големи британски сгради, които що-годе ги бива – каменни лъвове, месингови осветителни стълбове и тям подобни. Но това не е Индия. Истинската Индия е нагоре, близо до Хималаите, в Манали или в свещения град Варанаси, или надолу по крайбрежието, в Керала. За да откриеш истинската Индия, трябва да излезеш от града.

– Вие накъде сте се запътили?

– Ще отседнем в един ашрам – обясни приятелят му. – Държат го раджнишите в Пуна. Най-хубавият ашрам в цялата страна.

Два чифта ясни, воднистосини очи се втрениха в мен с двусмисленото, почти обвинително неодобрение на убедените, че са открили верния път.

– С преспиване ли?

– Моля?

– Ще си вземеш ли стая, или само минаваш днес през Бомбай?

– Не знам – отговорих и отново се обърнах към прозореца. Вярно си беше – не знаех дали искам да поостана в Бомбай, или да продължа към... нанякъде. Не знаех и ми беше все едно. В този миг аз бях онова, което Карла веднъж нарече най-опасното и пленително животно на света: храбър корав мъжага без никакви планове. – Нямам никакви планове. Но май ще поостана в Бомбай.

– Ние ще преспим тази вечер и утре хващаме влака. Ако искаш, можем да си вземем стая заедно. За трима души излиза много по-евтино.

Вгледах се в наивните му сини очи. *Може би в началото е по-добре да делея стаята с други хора* – помислих си. Техните истински документи и безметежни усмивки щяха да потулят фалшивия ми паспорт. Може би така ще е по-сигурно.

– И много по-сигурно – додаде той.

– Точно така – потвърди приятелят му.

– По-сигурно? – попитах аз с престорено безхаберие.

Автобусът беше забавил ход и поел по тесни канали между три и четириетажни сгради. Гъмжилото по улиците се движеше с чудодейна, тайнствена деловитост – балистичен танц на автобуси, камиони, велосипеди, леки коли, волски каруци, моторетки и хора. През отворените прозорци на нашата таратайка нахлуваха ароматите на подправки, парфюми, ди-

зелов дим и волски тор – в гъста, но не неприятна смесица – и навсякъде над вълните от непозната музика се надигаха гласове. На всеки ъгъл грамадни плакати рекламираха индийски филми. Свърхестествените им цветове се преливаха зад загорялото лице на високия канадец.

– Да, да, много по-сигурно е. Тук е Готам сити, човече. Тук уличните хлапета владеят повече начини да ти вземат парите и от адовото казино.

– *Големите градове* са си такива – поясни niskият. – Всички големи градове са еднакви. Не само тук е така. Същото е и в Ню Йорк, в Рио, в Париж. До един са мръсни и до един са смахнати. Така е в *големия град*, нали ме разбираш? Навсякъде другаде в Индия, където отидеш, страшно ще ти хареса. Това е велика страна, но големите градове са много гадни, да ти кажа.

– И хотелите, същата работа, да му се не види – додаде високият. – Могат да те ошушкат, както си седиш в стаята и си пушиш тревица. Стоварят се с ченгетата да те изловят и да ти вземат парите. Най-безопасно е да не се делите и да пътувате на групи, помни ми думата.

– И да се махнете от големия град възможно най-бързо – завърши niskият. – Леле мале! Видя ли това?

Автобусът беше завил по един широк булевард, ограден от едната страна с огромни камъни, които се спускаха към тюркоазеното море. Малка колония от разнебитени черни колиби се бе пръснала върху тях като останки от някакъв тъмен примитивен кораб. Колибите горяха.

– Да му се не види! Я виж *това*! Тоя *ще се опече*, пич! – изкрещя високият канадец и посочи един мъж, който тичаше към морето с пламтящи дрехи и коса. Мъжът се подхлъзна и тупна тежко между големите камъни. Жена и дете го догониха и се захванаха да гасят пламъците с ръцете и с дрехите си. Останалите се опитваха да потушат пожара в къщите си, други стояха и гледаха как съборетините им изгарят. – Видяхте ли го? С тоя е свършено, казвам ви.

– Прав си, дявол да го вземе! – ахна niskият.

Шофьорът намали ход, другите коли също, но после даде газ и продължи. Никой от автомобилите на оживената улица не спря. Обърнах се и гледах назад през стъклото, докато овъглените схлупени колиби не се превърнаха в точки, а кафявият пушек на пожара – в едва доловим шепот на разрухата.

В края на дългия крайбрежен булевард завихме наляво по широка улица с модерни сгради и грандхотели с портиери в ливреи под пъстрите тенти. Край тях – луксозни ресторанти с градини в дворовете. Слънче-

вите лъчи проблясваха по излъсканите стъклено-месингови фасади на офисите на авиокомпаниите и фирмите. Улични сергии, скрити от утринното слънце под големи чадъри. Индийците, които се разхождаха, носеха затворени обувки и западни бизнес костюми, а жените бяха облечени в скъпа коприна. Изглеждаха концентрирани и съдържани и сновяха със сериозни физиономии насам-натам между големите офис сгради.

Контрастът между познатото и фрапиращото бе навсякъде. Волска талига бе спряла на светофара до модерна спортна кола. Мъж клечеше и се облекчаваше зад дискретния заслон на сателитна чиния. Електрокар разтоварваше стока от старовремска каруца с дървени колела. Човек оставаше с впечатлението за едно тронаво, неизтощимо, далечно минало, което сякаш невредимо бе помело бариерите на времето и нахлуло в собственото си бъдеще. Това ми харесваше.

– Почти пристигнахме – обяви спътникът ми. – Градският център е само на няколко преки отгук. Не би могло да се нарече точно център. Просто е районът за туристи и повечето евтини хотели са там. Последната спирка. Нарича се „Колаба“.

Двамата младежи извадиха паспортите и тревел чековете от джобовете си и ги набутаха отпред в панталоните. По-ниският си махна дори часовника и също го прибра при валутата, паспорта и останалите ценни вещи в гащите си, досущ торба на двуутробен бозайник. Момчето забеляза погледа ми и се усмихна.

– Хей! – ухили се то. – Повече предпазливост никога не е излишна!

Станах и се заклатушках към изхода. Когато автобусът спря, слязох първи, но тълпата на тротоара ми попречи да продължа по улицата. Това бяха „тути“ – уличната реклама на различни хотелиери, пласъори на наркотици и други бизнесмени, които ни предлагаха, крещейки на развален английски, евтини хотелски стаи и изгодни сделки. Най-отпред, точно срещу вратата, стоеше дребен човечец с голяма, почти идеално кръгла глава, облечен с джинсова риза и сини памучни панталони. Той се провикна на спътниците си да млъкнат, а после се обърна към мен с най-безумната и лъчезарна усмивка, която бях виждал.

– Добрутро, велики господа! – поздрави ни той. – Добре дошли в Бомбай! Вие искате го евтини отлични хотели, нали така?

Вторачи се в очите ми, а огромната му усмивка дори не трепна. Имаше нещо в тази усмивка – някакво непослушно веселие, по-откровено и по-трепетно от радостта, която ме прониза право в сърцето. Случи се само за миг, щом се погледнахме очи в очи. Толкова ми стигаше, за да се реша да се доверя на този малък човек с голяма усмивка. Тогава все още не го знаех, но това бе едно от най-добрите решения в живота ми.

Няколко пътници се изнизаха от автобуса и заразмахваха юмруци срещу рояка от „тути“. Дватамата млади канадци преминаха невредими през тълпата, като се усмихваха до уши и на суетящите се „тути“, и на изнервените туристи. Докато ги наблюдавах как криволичат и се блъскат из навалицата, за пръв път забелязах колко са силни, здрави и красиви. И точно в този миг реших да приема предложението им да си поделим стаята. В тяхната компания моето престъпление – бягството от затвора, престъплението, че съществувам на света, бе невидимо и немислимо.

Дребничкият гид ме сграбчи за ръкава и ме поведе далече от разпокъсаната група, към задната част на автобуса. Кондукторът се покатери на покрива с майmunска ловкост и метна раницата и сака в ръцете ми. Другите сакове затупкаха върху тротоара в злокобна каденца от скърцане и трясъци. Щом пътниците се втурнаха да спрат пороя от своите ценни вещи, гидът отново ме отведе на спокойно местенце на няколко метра от автобуса.

– Казвам се Прабакер – представи се той на своя напевен английски.
– А как е уважаемото ви име?

– Уважаемото ми име е Линдзи – излъгах аз. Използвах името от фалшивия си паспорт.

– Аз бомбайски гид. Много отличен бомбайски гид номер едно, аз. Цял Бомбай знам го много добре. Вие иска да види всичко. Аз знам къде точно ще намери вие най от всичко. Мога да ви покажа даже *повече* от всичко.

Дватамата млади пътници се присъединиха към нас, преследвани от настоятелна банда парцаливи „тути“ и водачи. Прабакер кресна на необузданите си колеги и те отстъпиха няколко крачки назад, алчно вторачени в нашите раници и сакове.

– В момента това, което искам да видя, е чиста и евтина хотелска стая – казах.

– Разбира се, сър! – светна лицето на Прабакер. – Аз мога вас заведе в евтин хотел, в *много* евтин хотел, в *прекалено* евтин хотел, и дори в толкова евтин хотел, че там *никога* няма отседне *никой*, който с всичкия си.

– Води ни тогава, Прабакер. Да видим.

– Хей, чакай малко – намеси се по-високият от двамата младежи. – Ще му плащаме ли на този? Аз знам как се ходи до хотелите. Приятел, не се обиждай, сигурен съм, че си добър гид и така нататък, но нямаме нужда от теб.

Погледнах Прабакер. Големите му тъмнокафяви очи изучаваха лице-

то ми с неприкрито веселие. Не бях виждал по-дружелюбен човек от Прабакер Каре – той не бе способен нито да повиши тон, нито да размах гневно ръка и аз го усетих още в първите минути.

– Аз имам ли *нужда* от теб, Прабакер? – попитах го с уж сериозно изражение.

– О, да! – извика той в отговор. – Вие толкова страшно много нуждате от мен, че направо ми се *плаче* за вас! Само Бог знае какви ужасни неща се случват на вас без мене да пази тялото ви в Бомбай!

– Аз ще му платя – уведомих спътниците си. Те вдигнаха рамене и метнаха раниците си на гръб. – Хайде, Прабакер, води ни.

Понечих да вдигна раницата си, но индиецът ме изпревари.

– Аз носи ваши багажи – настоя той учтиво.

– Не, няма нужда, аз ще си ги нося.

Огромната усмивка се стопи до умолителна бръчица.

– Моля ви, сър. Това работа на мене. Мой дълг. Аз много як в гърба. Няма проблем. Ще видите.

Всичките ми инстинкти се бунтуваха срещу тази идея.

– Не, недей.

– Моля ви, господин Линдзи, това за мене чест. Вижте ги хората.

Прабакер посочи с обърната нагоре длан тутите и гидовете, успели да си хванат клиенти от туристите. Всеки грабваше чанта, куфар или раница и поемаше напред, повел бодро и решително спътниците си през оживеното движение.

– Добре де, добре... – отстъпих. Това бе само първата от безбройните капитулации, които с времето щяха да определят нашите отношения. Усмивката отново разтегли кръглото му лице, той награби раницата и нагласи с моя помощ презрамките на раменете си. Раницата беше тежка – той изпружи врат, наведе се и се затътри пред нас. Моите по-широки крачки бързо го настигнаха и аз се вгледах в напрегнатото му лице. Същински бял бвана – бях го превърнал в свое товарно животно и се почувствах ужасно.

Но той, този дребничък индиец, се смееше. Докато вървахме, той бърбореше за Бомбай и за местата, които трябва да се видят, и сочеше забележителностите. На двамата канадци говореше с почителна приветливост. Когато се разминаваше с познати, се усмихваше и подвикваше поздрав. Беше силен, много по-силен, отколкото изглеждаше – за петнайсетте минути път до хотела нито веднъж не се спря, нито залитна.

Изкачихме четири стръмни етажа по тъмното, обрасло с мъх стълбище откъм задната страна на голяма сграда с изглед към морето и то ни

отведе във фойето на Къща за гости „Индия“. На всеки етаж по пътя нагоре висеше различна табела – хотел „Апсара“, Къща за гости „Звездата на Азия“, хотел „Крайбрежен“. Тоест, в сградата всъщност имаше четири отделни хотела и всеки от тях заемаше отделен етаж и си имаше собствен персонал, набор от услуги и стил.

Двамата млади пътешественици, Прабакер и аз се изсипахме в малкото фойе с раниците и чантите си. Висок, мускулест индиец, облечен в ослепително бяла риза и черна вратовръзка, седеше зад стоманено бюро в началото на коридора, водещ към стаите за гости.

– Добре дошли – поздрави той и кротка усмивчица очерта трапчинки на бузите му. – Добре дошли, млади господа.

– Ама че дупка – смънка високият ми спътник, докато оглеждаше напуканата боя и облицованите с фурнир дървени прегради.

– Това е господин Ананд – намеси се бързо Прабакер. – Най-добър управител на най-добър хотел в „Колаба“.

– Прабакер, млъкни! – изръмжа господин Ананд.

Прабакер се усмихна още по-широко.

– Виждате ли какъв чудесен управител е господин Ананд? – прошепна ми той ухилен, а после обърна усмивката си към чудесния управител. – Водя трима отлични туристи за вас, господин Ананд. Най-най-добрите клиенти за най-добрия хотел, нали така?

– Млъкни, ти казах! – сопна се Ананд.

– Колко? – попита ниският канадец.

– Моля? – измърмори Ананд, без да откъсва сърдития си поглед от Прабакер.

– Трима души, за една нощ, в една стая, колко?

– Сто и двайсет рупии.

– *Какво?!* – избухна ниският. – Майтап ли си правите?

– Това е много скъпо – заяви приятелят му. – Да се махаме отгук.

– Няма проблем! – тросна се Ананд. – Вървете другаде, щом искате.

Те понечиха да вземат саковете си, но Прабакер нададе страдалчески вик:

– Не! Не! Това най-прекрасен от всички хотели. Моля, само вижте в стаята! Моля ви, господин Линдзи, само вижте хубавата стая! Само вижте хубавата стая!

Последва пауза. Двамата младежи се колебаеха на вратата. Ананд се беше вторачил в регистъра на хотела, внезапно заплепен от изписаните на ръка имена в него. Прабакер стискаше ръкава ми. Дожаля ми за уличния гид, а държанието на Ананд ме възхити. Той нямаше нито да ни се

моли, нито да ни убеждава да вземем стаята. Ако я искахме, трябваше да приемем неговите условия. Той вдигна поглед от регистъра и ме погледна в очите прямо и честно, както увереният човек гледа друг уверен човек. Започваше да ми допада.

– Бих искал да я видя тая хубава стая – казах.

– Да! – засмя се Прабакер.

– Добре, отиваме! – усмихнаха се канадците.

– В дъното на коридора – усмихна се и Ананд в отговор и посегна зад гърба си, за да откачи ключа с тежкия ключодържател от куката, а после ми го подхърли през бюрото. – Последната стая вдясно, приятелю.

Стаята беше голяма, с три отделни легла, застлани с чаршафи, един прозорец с гледка към морето и редица от прозорци над оживена улица. Всяка от стените беше боядисана в различен оттенък на главоцепно зелено. Таванът бе покрит с дантела от пукнатини. Боята по ъглите се белеше като хартиени свитъци. Останалата мебелировка се състоеше от три шперплатови нощни шкафчета и очукана дървена тоалетка с напукано огледало. Предишните обитатели бяха оставили доказателства за периода на своето владение – разтопена свещ, пъхната в гърлото на бутилка от ликьор „Бейлис“, залепена на стената картина от календар с неаполитанска улична сцена и два самотни спихнати балона, увиснали на таванския вентилатор. Подобни стаи подтикват хората да си пишат имената и други послания по стените, както правят мъжете в затворническите килии.

– Ще я наема – реших.

– Да! – Прабакер мигом изприпка към фойето.

Спътниците ми от автобуса се спогледаха и избухнаха в смях.

– Няма смисъл да споря с тоя пич. Той е смахнат.

– Разбрах те – изкиска се niskият и се наведе да подуши чаршафите на едното от леглата, а после приседна като на тръни върху него.

Прабакер се върна с Ананд, понесъл тежкия хотелски регистър. Един по един си записахме данните, докато той проверяваше паспортите ни. Платих за седмица предварително. Ананд върна паспортите на другите двама, но задържа моя – потупваше се замислено с него по бузата.

– Нова Зеландия? – измърмори той.

– Е? – намръщих се аз, чудейки се дали не е забелязал и усетил нещо. Аз бях най-издирваният човек в Австралия, избягал затворник, осъден на двайсет години за вьоръжен грабеж и прясно-прясно име в списъка с бегълци на Интерпол. *Какво иска той? Какво знае?*

– Хммм. Добре. Нова Зеландия, Нова Зеландия... сигурно искаш нещо за пушене, много бира, бутилки уиски, сменяш пари, бизнес момичета, хубав купон. Ако искаш купиш нещо, кажи ми, *на*¹?

Тикна паспорта в ръката ми и излезе, като метна злобен поглед на Прабакер. Гидът се дръпна и го пропусна на вратата – хем трепереше, хем се усмихваше щастливо.

– Голям човек. Голям управител – избъбри той, когато Ананд си отиде.

– Много новозеландци ли идват тук, Прабакер?

– Не чак толкова, господин Линдзи. О, ама те са много хубави хора. Смят се, пушат, пият, правят сексове с жени, всичкото нощ, и после пак смях, пушене и пиене.

– Аха. Прабакер, ти сигурно не знаеш откъде мога да намеря хашиш?

– Няяяма проблеми! Мога да взема една тола, едно кило, десет кила, знам дори къде има пълен склад...

– Не ми трябва цял склад хашиш. Искам само да попуша.

– Случайно имам една тола, десет грама, от най-добрата афганска смола, в джоба ми. Искате да купите?

– Колко?

– Двеста рупии – предложи той с надежда.

Предположих, че струва двойно по-евтино, ако не и повече. Но двеста рупии – около дванайсет американски долара по онова време – беше една десета от цената на хашиша в Австралия. Подхвърлих му пакет тютюн и хартийки за цигари.

– Добре, свий един джойнт да го пробваме. Ако ми хареса, ще го взема.

Двамата ми съквартиранти се бяха изпънали на успоредните си легла. Те се спогледаха с почти еднакви изражения, а когато Прабакер извади бучка хашиш от джоба си – челата им се покриха с утаечни бръчки и присвиха устни. Гледаха, заплени и ужасени, как дребният гид коленичи, за да свие джойнта върху пращната повърхност на тоалетката.

– Пич, сигурен ли си, че идеята е добра?

– Да, може да са в комбина с ченгетата и да ни натопят за дрога!

– Струва ми се, че Прабакер е свестен и няма да ни изцепят – отвърнах, разгърнах завивката си за път и я постлах на леглото до високите

¹ А, нали – (от хинди) въпросителна частица в края на изречението. – Бел. ред.

прозорци. На перваза под тях се залових да подреждам подаръчетата за спомен, джунджуриите и талисманите – черно камъче, подарено ми от едно дете в Нова Зеландия, вкаменена черупка на охлюв, намерена от един приятел, и гривна от ястребови нокти, направена от друг. Бягах. Нямах дом, нямах страна. Чантите ми бяха пълни с подаръци от приятели: огромна аптечка за първа помощ – събираха пари, за да ми я купят, рисунки, стихотворения, мидени черупки, пера. Дори и дрехите на гърба ми и обувките на краката ми бяха подаръци от приятели. Всеки предмет имаше свое значение: в моето изгнание на преследван первазите на прозорците бяха станали мой дом, а талисманите – моя народност.

– Вижте, пичове, ако се чувствате застрашени, идете се поразходете или изчакайте малко навън. Като пушна, ще дойда да ви викна. Просто обещах на едни мои приятели, че ако някога отида в Индия, първото, което ще направя, е да пушна хашиш и да си спомня за тях. Възнамерявам да спазя обещанието си. Освен това ми се струва, че управителят няма нищо против. Прабакер, има ли проблеми с пушенето на джойнт тук?

– Пушене, пиене, танци, секси бизнес, тука няма проблеми – увери ни Прабакер, щастливо ухилен и откъснал за миг поглед от задачата си. – Всичко позволено, няма проблеми тука. Освен бой. Биене в Къща за гости „Индия“ невъзпитано.

– Видяхте ли? Няма проблеми.

– И умираше – додаде Прабакер и поклати замислено кръглата си глава. – Господин Ананд не обича тука да умират хора.

– Какво каза? Какви ги говори тоя за умираше?

– Тоя сериозно ли, ебати? Кой умира тука, бе? *Божичко!*

– Няма проблеми с умираше, баба – успокои Прабакер смутените кападици и им подаде умело свития джойнт. По-високият го пое и го разпаля. – Не много хора умират тук в Къща за гости „Индия“ и почти само дроги, разбираш ли, с хърбавите лица. За вас няма проблеми с вашите толкова красиви големи дебели тела.

Той ми подаде джойнта с обезоръжаващо чаровна усмивка. Когато му го върнах, той си дръпна с явна наслада и пак го подаде на канадците.

– Добра смола, да?

– Много е добър – отвърна високият. Усмивката му беше топла и щедра – голямата и сърдечна усмивка, която дългите години впоследствие ме научиха да свързвам с Канада и канадците.

– Вземам го – реших. Прабакер ми подаде бучката. Разделих десетграмовото парче на две и подхвърлих едното на единия от съквартирантите ми. – Дръжте. Да си имате за влака до Пуна утре.

– Благодарско, пич – отвърна той и показа бучката на приятеля си. – Ей, ти си свестен, да ти кажа. Смахнат си, ама си свестен.

Извадих от раницата бутилка уиски и я распечатах. Това също беше ритуал, още едно обещание, дадено на приятел в Нова Зеландия – на едно момиче, което ме помоли ако се контрабандирам благополучно в Индия с моя фалшив паспорт, да изпия едно и да мисля за нея. Малките ритуали – пушенето и пиенето на уиски – бяха важни за мен. Сигурен бях, че съм загубил тези приятели, точно както с бягството от затвора загубих семейството си и всички приятели, които някога съм имал. По някаква причина бях убеден, че никога повече няма да ги видя. Бях сам на този свят, без надежда за връщане и целият ми живот бе заключен в спомени, талисмани и клетви за обич.

Готвех се да отпия втора глътка от бутилката, но някакъв подтик ме накара да я подам първо на Прабакер.

– Извънредно много благодаря, господин Линдзи – избъбри той с радостно облещени очи, килна глава назад и изля едно солидно количество уиски в устата си, без да допира устни до бутилката. – Много добро, номер едно, Джони Уокър. О, да.

– Пийни си и още, ако искаш.

– Само мъничко, благодаря много. – Той пи отново. Лочеше на едри глътки, които издуваха гърлото му. Спря, облиза устни и надигна шишето за трети път. – Извинявайте, ааа, много извинявайте. Толкова добро това уиски, че кара мен на невъзпитано държание.

– Слушай, щом толкова ти харесва, задръж бутилката. Имам още една. Купих ги от безмитния на летището.

– О, благодаря... – отвърна той, но усмивката му слисано увяхна.

– Какво има? Не го ли искаш?

– Да, да, господин Линдзи, много да. Но ако знаех, че това е *мое*то уиски, а не *вашето*, нямаше така щедро да отпусна на мене да го кърка.

Младите канадци се разсмяха.

– Прабакер, виж какво ще ти кажа. Ще ти дам пълната бутилка, а отворената ще изпием всички. Става ли? Ето ти и двеста рупии за хеша.

Усмивката отново се вкамени, той размени отворената бутилка за пълната и я гушна нежно.

– Ама господин Линдзи, вие сбъркали. Аз казал, че тази най-добра смола струва *сто* рупии, не двеста.

– Ъхъ.

– О, да. Само *сто* рупии – заяви той и ми върна пренебрежително едната от банкнотите.

– Добре. Слушай, Прабакер, гладен съм. Не хапнах в самолета. Дали не би могъл да ме заведеш в някой добър, чист ресторант?

– Много ясно, господин Линдзи, сър! Знам такива отлични ресторанти с такива храни чудо, направо ще боли вас корема от щастие!

– Нави ме – станах и си прибрах паспорта и парите. – Вие ще дойдете ли?

– Къде, навън? Бъзикаш се.

– Може би по-късно. *Много* по-късно. Ще ти пазим багажа тук и ще те чакаме да се върнеш.

– Добре, както искате. Връщам се след около два часа.

Прабакер се поклони угоднически и се сбогува учтиво. Тръгнах с него, но тъкмо понечих да затворя вратата, и високият младеж се обади:

– Слушай... На улицата го давай по-полека, а? Щото не знаеш какво е тука. Да нямаш вяра на никого. Това не ти е на село. Индийците в града са... абе, просто внимавай, а?

На рецепцията Ананд прибра паспорта, травел чековете и повечето ми пари в сейфа, даде ми подробна разписка и аз излязох на улицата. Предупредителните думи на канадеца кръжаха и се въртяха в ума ми като чайки над прилив.

Прабакер ни доведе в хотела по широкия, обграден с дървета и относително пуст булевард, който тръгваше от завоя на залива, от високата каменна арка на „Портата на Индия“. Но улицата отпред гъмжеше от хора и коли и шумът от глъчка, клаксони и търговци приличаше на тропането на дъждовна буря по дървени и метални покриви.

Стотици хора вървяха или стояха на групи и разговаряха. Магазини, ресторанти и хотели се редяха от двете страни по цялата дължина на улицата. Пред всеки магазин или ресторант имаше прикрепена по-малка сергия. По двама-трима продавачи, седнали на съвместими столове, обслужваха тези присвоени местенца от тротоара. Тук имаше африканци, араби, европейци и индийци. На всяка крачка езиците и музиката се сменяха и всеки ресторант изсипваше различен аромат във врящия въздух.

Мъже с двуколки и ръчни колички лъкатушеха из оживеното улично движение, превозвайки дини и чували с ориз, безалкохолни напитки и окачени на закачалки дрехи, цигари и буци лед. Парите бяха навсякъде – тук бе центърът на черния пазар за валута, обясни ми Прабакер. Тук съвсем открито брояха дебели пачки банкноти, които сменяха собствениците си. Тук имаше просяци, жонглъори, акробати, змиеукротители, музиканти и астролози, гледачки на ръка, сводници и пласъори на дрога. Улицата беше мръсна. Боклуците се изсипваха от прозорците без преду-

преждение и се трупаха на купчини по тротоара или на платното. Охранени безстрашни плъхове се прошмугваха между тях и пируваха.

Но най-много ми се набиваха в очи многобройните сакати и болни просяци. Шестваха всички видове болести, недъзи и страдания – те висяха пред входовете на ресторантите и магазините или призоваваха минувачите с професионално отработени жални подвиквания. Както когато съзрях за първи път бордеите през прозореца на автобуса, гледката на тези улични страдания накара излъчващото ми добро здраве лице да пламне от срам. Но докато Прабакер ме водеше през шумната тълпа, ми посочи и други образи на просяци, които смекчиха ужасната карикатурност на техните жалостиви представления. Група просяци седеше пред един вход и играеше карти, няколко слепци и техни приятели си похапваха риба с ориз, смеещи се деца се редуваха да се возят с един безкрак мъж на малката му количка.

Докато вървахме, Прабакер крадешком ми хвърляше коси погледи.

– Как ви се харесва нашият Бомбай?

– Страшно – отвърнах и това си беше самата истина. В моите очи градът бе прекрасен. Беше див и вълнуващ. Британски здания в романтичен раджа-стил се издигаха редом с модерни огледални бизнес кули. Неугледни, схлупени, занемарени жилищни сгради стърчаха над пищни, отрупани със зеленчуци и коприна сергии. От всеки магазин и от всяко преминаващо такси се носеше музика. Цветовете бяха искрящи. Уханията – опияняващо вкусни. В очите на хората по тези гъмжащи от навалица улици виждах повече усмивки, отколкото бях срещал на всички места, където съм бил.

И най-важното: Бомбай беше свободен – освежаващо свободен. Накъдето и да погледнех, виждах този освободен дух без задръжки и усещях как му откликвам с цялото си сърце. Дори и попарилият ме срам, когато съзрях за пръв път бордеите и уличните просяци, се разсея, щом осъзнах, че те, тези мъже и жени, са свободни. Никой не пъдеше просяците от улиците. Никой не гонеше обитателите на бордеите. В каквато и мъка да преживявах, те бяха свободни да живеят живота си в същите тези градини и по същите булеварди, редом с богатите и влиятелните. Те бяха свободни. Градът беше свободен. Обичах го.

Все пак бях малко изнервен от натрапчивостта на намеренията, от карнавала на нуждите и алчността, от настоятелността на молбите и шмекериите на улицата. Не говорех нито един от езиците, които чувах. Нищо не знаех за тукашните култури, загърнати в роби, сарита и тюрбани. Сякаш бях попаднал на представлението на някаква екстравагант-

на и сложна драма, а не познавах сценария. Все пак се усмихвах, а да се усмихваш е лесно, без значение колко непозната и смущаваща ми се струваше улицата. Аз бях беглец. Издирваха ме, преследваха ме, за главата ми беше обявена награда. И все още ги водех с една крачка. Бях свободен. Когато си беглец, всеки ден е равен на цял един живот. Всяка свободна минута е разказ с щастлив край.

Радвах се на компанията на Прабакер. Забелязах, че е известен на улицата и че най-различни хора го поздравяват често и с топлота.

– Сигурно сте гладен, господин Линдзи – отбеляза Прабакер. – Щастливец сте вие, прощавайте, че ви го казвам, а щастливците винаги си имат добър апетит.

– Ами да, доста съм огладнял. Но къде е това място, където отиваме? Ако знаех, че ще вървим толкова дълго до ресторанта, щях да си взема суха храна за из път.

– Само още малко, не много, не е много далече – отвърна бодро той.

– Добре...

– О, да! Ще ви заведе в най-добрия ресторант, с най-хубавите храни от Махаращра. Ще ви хареса, няма проблеми. Всички бомбайски гидове като мен ядат там храните. Това място толкова добро, че плащат на полицаите само половината обичаен рушвет. *Толкова са добри.*

– Добре...

– О, да! Но първо нека купя индийски цигари за вас и за мен също. Ето тука сега спираме.

Той ме поведе към една улична сергия, всъщност – стъваема масичка за карти с десетина марки цигари, наредени в картонена кутия. До нея имаше поставен голям месингов поднос, върху който бяха наредени няколко сребърни купички. В тях имаше кокосови стърготини, подправки и най-различни пасти, неизвестно какви. Кофата до масичката за карти бе пълна с листа с копиевидна форма, плаващи във вода. Продавачът на цигари ги сушеше, мажеше ги с разни пасти, пълнеше ги със смлени фурми, кокос, бетел и подправки и ги свиваше в малки пакетчета. Многобройните клиенти се тълпяха около сергията му и изкупуваха листата веднага щом сръчните му ръце ги напълнеха.

Прабакер се промуши до човека и зачака да му падне възможност да поръча. Аз проточих врат, за да го виждам през навалищата от клиенти, и тръгнах към бордюра. Щом стъпих на платното, някой кресна:

– *Пазете се!*

Две ръце ме сграбчиха за лакътя и ме дръпнаха назад точно когато един огромен двуетажен автобус профуча край мен на скорост. Щеше

да ме убие, ако ръцете не ме бяха издърпали в движение. Обърнах се да видя своя спасител. Тя беше най-красивата жена, която някога бях виждал – стройна, с черна коса до раменете и бледа кожа. Въпреки че не беше висока, квадратните ѝ рамене, изправеният гръб и разкрачената стойка ѝ придаваха ненатрапчиво, но решително физическо присъствие. Беше с копринени панталони, стегнати в глезените, черни обувки с нисък ток, свободна памучна риза и голям, дълъг копринен шал. Беше го метнала наобратно и двойната грива на струящата тъкан се ветрееше зад гърба ѝ. Всичките ѝ дрехи бяха в различни оттенъци на зеленото.

Ключът към всичко, което един мъж трябваше да обича и от което да се страхува, присъстваше в нея от самото начало – в ироничната усмивка, заредила и извила лъка на пълните ѝ устни. В тази усмивка имаше гордост, а в извивката на изящния ѝ нос – увереност. Без да разбирам защо, реших, че мнозина вземат нейната нахаканост за арогантност и бъркат увереността ѝ с безчувствие. Аз не направих тази грешка. Погледът ми плаваше унесено, рееше се свободно из сияйната лагуна на втрещените ѝ безстрастни очи. Бяха големи, с впечатляващ зелен цвят. Зелен като дърветата в най-ярките сънища. Зелен, каквото би било морето, ако бе свършено.

Ръката ѝ продължаваше да стиска моята, малко над лакътя. Допирът ѝ беше точно какъвто трябва да е допирът на ръка на любовница – познат, ала и вълнуващ като прошепнато обещание. Почувствах почти неустойчиво желание да хвана ръката ѝ и да я сложа на гърдите си, до сърцето. И може би трябваше да го направя. Сега знам, че ако го бях направил, тя щеше да се засмее и да ме хареса заради жеста. Но тогава бяхме непознати и цели пет безкрайни секунди стояхме и се гледахме в очите, докато всички паралелни светове, всички паралелни животи, които биха могли да се случат и никога нямаше да се случат, кръжаха във вихър около нас. А после тя проговори.

– На ко съм се отървахте. Късметлия сте.

– Да – усмихнах се. – Такъв съм.

Ръката ѝ бавно пусна моята. Спокоен, непринуден жест, ала почувствах как тя се откъсва от мен толкова рязко, сякаш ме бяха събудили грубо от дълбок, щастлив сън. Наведох се към нея и надникнах зад гърба ѝ – първо наляво, после надясно.

– Какво има? – попита тя.

– Търся крилата ви. Вие нали *сте* моят ангел-хранител?

– Боя се, че не – отвърна тя и иронична усмивка изрисува трапчинки по бузите ѝ. – Прекалено голям дявол съм, за да бъда.

– За колко голям дявол говорим? – ухилих се.

Няколко души стояха на групичка от другата страна на сергията. Единият – хубав, атлетичен мъж на около двайсет и пет – пристъпи към платното и ѝ извика:

– Карла! Идвай, *йаар*!

Тя се обърна и му махна, а после стисна дланта ми – ръкостискането ѝ беше силно, но не проличаваше какво точно чувство влага в него. Усмивката ѝ беше също толкова неопределена. Можеше да ме е харесала, а може би просто се радваше, че се сбогува.

– Все още не сте отговорили на въпроса ми – напомних ѝ, когато дланта ѝ се изплъзна от моята.

– Колко голям дявол съм ли? – отвърна тя, а леката усмивка продължаваше да играе по устните ѝ. – Това е много личен въпрос. Като се замисля, по-личен въпрос никой не ми е задавал. Хей, ако обаче дойдете някой път в „При Леополд“, може и да разберете.

Приятелите ѝ се бяха преместили от нашата страна на сергийката. Тя ме остави и се върна при тях. Всичките бяха индийци, всички – млади и облечени с чисти дрехи по западна мода, каквито носи средната класа. Смееха се често и се прегръщаха фамилиарно през раменете, но никой не докосваше Карла. Тя като че излъчваше аура, едновременно привлекателна и неприкосновена. Приближих се, като се преструвах на заинтригуван от това как продавачът на цигари завива листата и ги маже с пасти, и се заслушах как тя им говори, но не разбирах езика. Гласът ѝ, на този език и в този разговор, бе изненадващо плътен и звучен и караше космите по ръцете ми да настръхнат. Предполагам, че и това сигурно е било предупреждение. *Гласът*, твърдят афганските сватовници, *е повече от половината от любовта*. Тогава обаче не го знаех и сърцето ми се устреми нататък, където дори и сватовниците ги е страх да стъпят.

– Вижте, господин Линдзи, купих само две цигари за нас – възкликна завърналият се при мен Прабакер и ми поднесе едната със замах. – Това е Индия, страната на бедняците. Тук няма нужда да се купува цял пакет цигари. Една цигара само можеш да купиш. И няма нужда да купуваш кибрит.

Той се наведе и дръпна тлеещото конопено въже, окачено на една кука на телеграфния стълб до сергията, и издуха пепелта от края му. Оранжевото живо въгленче се показа отдолу и той си запали цигарата от него.

– Какво приготвя той? Какво дъвчат в тези листа?

¹ От хинди – човече, приятел, братле. – Бел. ред.

– Нарича се *паан*. Това най-отлично на вкус и за дъвчене. Всички в Бомбай дъвчат и плюят, дъвчат и пак плюят, няма проблеми, денем и нощем също. Много полезно за здравето, много дъвчене и голямо плюене. Искате ли да пробвате? Ще ви взема.

Кимнах и го оставих да поръча не толкова заради новото усещане от паана, колкото заради предоставеното ми оправдание да остана там още малко и да погледам Карла. Тя се държеше толкова непринудено, съвсем като у дома си, бе органична част от улицата и непостижимото познание за нея. Онова, което ме озадачаваше навсякъде около мен, за нея като че бе ежедневие. Спомних си за чужденеца в бордея – мъжа, когото видях от прозореца на автобуса. Също като него, и тя изглеждаше спокойна и доволна в Бомбай. Изглеждаше на мястото си. Завиждах ѝ за топлотата и одобрението, което предизвикваше у околните.

Но нейната съвършена хубост привличаше по-силно погледа ми. Гледах я, непознатата, и всяко следващо издихание се откъсваше с все по-големи усилия от гърдите ми. Щипци стегнаха сърцето ми като в здрав юмрук. Един глас в кръвта ми повтаряше *да, да, да...* Древните санскритски легенди разказват за любов, отредена от съдбата, за кармична връзка между душите, предопределени да се срещнат, да се сблъскат и да се запленят взаимно. Легендите разказват, че любимата се разпознава веднага, защото е обичана във всеки жест, във всяко изражение на мисли, във всяко движение, всеки звук и всяко настроение, играещо в очите ѝ. Преданието твърди, че я разпознаваме по крилето – криле, които само ние виждаме, и по това, че копнежът за нея убива всяко друго любовно желание.

Същите легенди предупреждават, че такава съдбовна любов понякога може да се превърне в лудост и да обсеби едната, само едната от двете души, предопределени една за друга от съдбата. Но мъдростта в някакъв смисъл е обратното на любовта. Любовта оцелява в нас точно защото не е мъдра.

– А, вие гледате онова момиче – отбеляза Прабакер, когато се върна с паана и проследи погледа ми. – Вие мислите, че тя красива, *на*? Казва се Карла.

– *Познаваш ли я?*

– О, да! Карла нея познават всички – прошушна той с театрален шепот, толкова силен, че се побоях да не би тя да го е чула. – Искате да се запознаете с нея?

– Да се запозная?

– Ако искате, аз говоря с нея. Искате да станете с нея приятели?

– Какво?

– О, да! Ние с Карла приятели и вие с нея също станете приятели, така мисля. Може би ще спечелите много пари за уважаемия вас от бизнес с Карла. Може би ще станете такива добри и близки приятели, че ще правите много сексове заедно и се наслаждава на ваши тела в пълнота. Сигурен съм, че вие ще имате приятелска наслада.

Той потъркваше ръце една в друга, а червените сокове на паана бяха оцапали зъбите и устните на усмивката му. Наложил се да го стисна над лакътя, за да му попречи да отиде при нея още там, докато тя бе сред приятелите си.

– Не! Спри! За Бога, Прабакер, по-тихо. Ако искам да се запозная с нея, сам ще я заговоря.

– О, аз разбира – отвърна той сконфузено. – Това чужденците наричат *любовна увертюра*, нали?

– Не, любовна увертюра е... Няма значение какво е!

– О, хубаво! За мен няма значение любовни увертюри, господин Линдзи. Аз съм индиец, а ние, индийците, ние не се занимава с любовни увертюри. Ние направо вкарва и помпа. О, да!

Беше прегърнал въображаема жена и я блъскаше с кльошавия си ханш, а оцапаната с червен сок усмивка не слизаше от лицето му.

– Я престани! – стълчах го аз и се озърнах да проверя дали Карла и приятелите ѝ не го гледат.

– Добре, господин Линдзи – въздъхна той и забави ритмичните си движения, докато най-сетне спря. – Но пак мога направя добро предложение за ваша дружба на госпожица Карла, ако желаете?

– Не! Тоест не, благодаря. Не искам да ѝ правя предложения. Аз... Господи, какъв е смисълът? Само ми кажи... Мъжът, с когото тя говори в момента, на какъв език говори?

– Той говори на хинди, господин Линдзи. Изчакайте една минута, аз ви кажа какво той говори.

Той мина от другата страна на сергията, присъедини се съвсем непринудено към групата и се наведе да слуша. Никой не му обърна внимание. Той закима, разсмя се заедно с другите и след малко се върна.

– Той разказва една много смешна история за инспектор от бомбайска полиция, много голям важен човек в района. Тоя инспектор затворил един много умен човек в негов затвор, но умник убедил инспектор пак да го пусне, защото казал на инспектор, че имал злато и скъпоценни камъни. Не само това, но когато той на свобода, умник продал на инспектор злато и скъпоценни камъни. Но те не били истинско злато и истински